

FN

FAKTA.

Foto: FN/Amanda Vostard

NÄRINGSLIV OCH GLOBAL UTVECKLING

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon och hans maka Yoo Soon-taek deltar i ett möte med näringslivsrepresentanter i Madrid, Spanien, för att diskutera global utveckling.

Näringslivets roll allt viktigare

Frågan om företags samhällsansvar (*Corporate Social Responsibility, CSR*) började diskuteras av en bredare publik på 1990-talet. Krav började ställas på företag att införa en policy för ekonomiskt, miljömässigt och socialt ansvarstagande inom den egna verksamheten.

Idag, ett par decennier senare, är det knappast någon som längre ifrågasätter att näringslivet som helhet har en avgörande roll att spela när det gäller fattigdomsbekämpning och andra dimensioner av global utveckling.

CSR – företags samhällsansvar – dök upp på den globala dagordningen under 1990-talet. Vid World Economic Forum i Davos 1999 lanserade FN:s förre generalsekreterare Kofi Annan ett initiativ för att få näringslivet att engagera sig mer för en positiv global utveckling. Han uppmanade företag att gå samman med andra aktörer ”i en global pakt med gemensamma värderingar och principer som kommer att ge den globala marknaden ett mänskligt ansikte”.

Initiativet, *Global Compact*, har sedan dess vuxit och utvecklats. Att ansvarsfullt företagande kan göra en betydande

skillnad och samtidigt generera affärsfördelar är en idé som visat sig tilltala många. I dagsläget omfattar Global Compact över 8 000 företag och 4 000 andra aktörer, däribland näringslivsorganisationer, akademiska institutioner, städer/kommuner, civilsamhällsorganisationer, fackföreningar och organisationer inom den offentliga sektorn.

Nätverket bygger på tio principer som baseras på FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, ILO:s kärnkonventioner, Rio-deklarationen om miljö och utveckling samt FN:s konvention mot korruption (se

faktaruta på nästa sida). De företag som väljer att ansluta sig förbinder sig att inkorporera de tio principerna i sin företagsstrategi, att arbeta för att de ska bli en del av företagskulturen, att åta sig att offentligt tala för Global Compact samt att i sin årsrapport redogöra för hur företagets arbete på området bedrivs. 2011 tydliggjordes FN:s syn på näringslivet ytterligare då rådet för mänskliga rättigheter, MR-rådet, antog ett ramverk med vägledande principer som ska förebygga att företag bidrar till att mänskliga rättigheter kränks. Ramverket gäller alla

Svenska FN-förbundet kanaliserar, via insamlingsstiftelsen FN-fonden, stöd från svenska företag till FN:s fältarbete. Flickorna på bilden går på Fatuma Abdu-skolan i Afar, Etiopien, och får skolmat och hygienartiklar som ett resultat av FN-förbundets företagssamarbeten.

företag, oavsett storlek och andra omständigheter (läs mer på nästa sida).

Under det fleråriga arbetet med att ta fram en ny global utvecklingsagenda, den så kallade Post 2015-processen, betonade många aktörer vikten av att inkludera näringslivet. Bl a lanserade FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon 2012 nätverket *Sustainable Development Solutions Network (SDSN)* i syfte att ge universitet, näringsliv och civilsamhälle en mötesplats och en gemensam röst i frågor kring hållbar utveckling.

Företag har också genom Global Compact givits möjlighet att bidra till processen med den nya utvecklingsagendan. I samband med att Agenda 2030

och de 17 nya globala målen för hållbar utveckling slutligen antogs i New York i september 2015 hölls ett särskilt möte där näringslivets roll för global utveckling diskuterades.

”Regeringar måste ta ledningen och leva upp till sina löften. Samtidigt räknar jag med att den privata sektorn bidrar till framstegen”, sa FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon i sitt anförande, och fortsatte: ”Nu är det dags att mobilisera det globala näringslivet som aldrig förr. Saken är klar: att förverkliga de globala målen för hållbar utveckling kommer att förbättra utsikterna när det gäller att göra affärer och bygga marknader. Biljontals dollar från allmänna och privata medel kommer att satsas på

målen vilket kommer att skapa enorma möjligheter för ansvarstagande företag att leverera lösningar”.

Vid mötet lanserades ett nytt verktyg som ska underlätta för företag att navigera i och anknypa sin verksamhet till de globala målen. Verktyget, kallat *SDG-kompassen [SDG, Sustainable Development Goals]*, presenterades av Peter Bagger, chef för World Business Council for Sustainable Development. ”SDG-kompassen handlar om att hjälpa varje företag i världen att titta på målen, anpassa sina strategier efter dem och sedan manövrera verksamheten så att man bidrar till dem. Och att vara helt transparent när det gäller de framsteg som görs”, sa han.

VAD ÄR CSR?

Corporate Social Responsibility, CSR, handlar om företags samhällsansvar. Att som företag anta en CSR-policy innebär att man i sin verksamhet vill ta ekonomiskt, miljömässigt och socialt ansvar. I och med att begreppet vunnit mark har också dess omfattning breddats. Idag inbegriper det allt ifrån arbetsmiljöfrågor till motverkandet av korruption i leveranskedjor.

GLOBAL COMPACTS TIO PRINCIPER

Mänskliga rättigheter

- Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom

sfären för företagets inflytande

- Försäkra att deras egna företag inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter

Arbetsrätt

- Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar
- Eliminera alla former av tvångsarbete
- Avskaffa barnarbete
- Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter

Miljö

- Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker

- Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande
- Uppmuntra utvecklandet av miljövänlig teknik

Anti-korruption

- Motarbeta alla former av korruption, inklusive utpressning och bestickning

GLOBAL COMPACT NORDIC NETWORK

Global Compact Nordic Network (GCNN) är ett nordiskt nätverk inom ramen för Global Compact. Syftet är att stötta de nordiska medlemmarna i tillämpningen av de tio principerna, på såväl lokal som global nivå. Det

finns för närvarande över 200 medlemmar i det nordiska nätverket, främst näringslivsorganisationer och företag från Danmark, Finland, Grönland, Island, Norge och Sverige. GCNN sammanträder två gånger om året och värdskapet cirkulerar på en tvåårsbasis mellan de olika länderna.

FN:S RAMVERK FÖR FÖRETAG OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

På initiativ av FN:s dåvarande särskilda representant för företag och mänskliga rättigheter, John Ruggie, togs 2008 fram ett förslag på en uppsättning vägledande principer för företag med syfte att förebygga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Ramverket godkändes 2011 av FN:s råd för mänskliga rättigheter och i samma resolution inrättade rådet en arbetsgrupp för företag och mänskliga rättigheter.

Ramverket vilar på tre pelare: (1) statens skyldighet att skydda medborgarna mot kränkningar av de mänskliga rättigheterna från tredje part, inklusive företag; (2) företagens ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna, vilket innebär att deras verksamhet inte ska bidra till kränkningar av mänskliga rättigheter och att företagen ska agera för att förhindra sådana; och (3) möjligheten att få sin sak prövad om rättigheterna inte respekteras.

Ramverket är det första av sitt slag och gäller alla stater och företag, både transnationella och lokala; oavsett storlek, sektor, lokalisering, ägande-förhållanden och struktur.

ILO

Internationella Arbetsorganisationen ILO (*International Labour Organization*) är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor. Dess mål är att främja sysselsättning, social rättvisa och bättre arbetsvillkor i hela världen, samt att värna om föreningsfrihet, organisationsrätt och kollektiv förhandlingsrätt. ILO bygger på en trepartstruktur där regeringar sammanförs med arbetstagare och arbetsgivare, och samtliga parter har likvärdig beslutande makt.

ILO:s konventioner är juridiskt bindande och utgör tillsammans den internationella arbetsrätten. De åtta viktigaste konventionerna finns samlade under benämningen ”ILO:s åtta kärnkonventioner”. Innehållet i dessa utgör en minimistandard som ska gälla för alla världens stater, oavsett om de ratificerat dem eller inte, och för alla arbetare i hela världen. Länder som ratificerar kärnkonventionerna ska rapportera om dess tillämpning till ILO vartannat år. För övriga ILO-konventioner gäller rapportering vart fjärde år. I Sverige övervakas genomförandet av ILO-kommittén.

ILO:S KÄRNKONVENTIONER:

- Föreningsfrihet, organisationsrätt och erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar (ILO 87 och 98)
- Avskaffande av alla former av tvångsarbete (ILO 29 och 105)
- Avskaffande av barnarbete (särskilt de värsta formerna av barnarbete) (ILO 138 och 182)
- Avskaffande av diskriminering i arbetslivet (ILO 100 och 111)

Svenska FN-förbundet samarbetar med företag som vill stödja projekten Flicka, Skolmat eller Minor och samtidigt stärka sin CSR-profil. Företagen får bl a kommunikationsmaterial och inspirationsföreläsningar om det projekt man valt att stödja. Läs mer på www.fn.se/foretag

OECD:S RIKTLINJER FÖR MULTINATIONELLA FÖRETAG

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (*Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*) är ett samarbetsorgan för 34 hög- och medelinkomstländer, däribland Sverige. OECD har antagit en uppsättning riktlinjer för hur multinationella företag på ett ansvarsfullt sätt ska bedriva sin verksamhet. Riktlinjerna är unika genom att de innehåller en av regeringarna stödd mekanism för hantering av klagomål mot multinationella företags agerande. Närmare 50 regeringar har anslutit sig till riktlinjerna sedan de togs fram 1976. De är inte tvingande men de länder som ansluter sig förbinder sig att tillämpa dem och uppmuntra multinationella företag att följa dem i sin verksamhet.

Enligt OECD:s riktlinjer ska företag:

- Respektera mänskliga rättigheter

Genom FN:s Global Compact har över 8 000 företag och 4 000 andra aktörer tagit ställning för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljöskydd och antikorrupcion. Bilden visar textilarbetare på en fabrik i Port-au-Prince, Haiti.

Foto: FWEskinder Debebe

- och bidra till en hållbar utveckling
- Vara transparenta, både vad gäller information om produkter och tjänster, verksamhet, ekonomiska frågor och annan information
 - Respektera de anställdas fackliga rättigheter och motarbeta barnarbete
 - Ständigt förbättra sitt arbete med miljö, hälsa och säkerhet för de anställda
 - Motverka korruption
 - Ge information till konsumenter
 - Utbilda sina anställda och överföra teknik och kunskap till det land som de verkar i
 - Undvika att samarbeta med konkurrenter så att inte konkurrensen begränsas

INTERNATIONELL STANDARD FÖR SOCIALT ANSVARSTAGANDE

Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) tog 2010 fram en vägledande standard för socialt ansvarstagande: ISO 26000. Nationella kommittéer i 99 länder och 500 internationella experter från regeringar, ideell sektor, näringsliv, konsumentgrupper, FN-organ och fackliga organisationer deltog under fem år i utvecklingen av standarden. ISO 26000 har påverkat CSR-policyer över hela världen och blivit en standard för i stort sett alla inom teknik- och hållbarhetsverksamhet. Den är inte tvingande utan består av rekommendationer som riktar sig till

alla organisationer och företag. ISO 26000 innehåller sex grundprinciper:

- Ansvarsskyldighet
- Transparens
- Etiskt uppträdande
- Respekt för intressenterna
- Respekt för lagen
- Efterlevnad av internationella uppförandenormer
- Respekt för mänskliga rättigheter.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Det finns många sätt att engagera sig i arbetet för en bättre värld. Här är några tips för både företag och privatpersoner:

Bidra till en bättre värld!

Genom ett kontinuerligt stöd till ett särskilt viktigt FN-projekt kan du ge barn möjlighet att gå i skolan, stärka flickors rättigheter och röja minfält. Du kan också stödja människor som drabbats av konflikten i Syrien genom att ge matpaket till behövande. Är du osäker på ändamål kan du välja att bidra dit det bäst behövs.

Som månadsgivare skapar du hopp och räddar liv! Gå in på www.fn.se/manadsgivare

Bli FN-partner!

Företag, stora som små, kan bli FN-partner med Svenska FN-förbundet och på så sätt engagera sig och sina anställda i arbetet för en bättre värld. Företaget väljer själv vilket av förbundets tre huvudprojekt – Minor, Flicka eller Skolmat – som man vill knyta sitt engagemang till.

Aktiviteter och förmåner som kan ingå inom ramen för ett partnersamarbete är: gemensamma kampanjer där företagets egna kunder och målgrupper involveras, kommunikationsmaterial, FN-partnerlogotyp, inspirationsföreläsningar, inbjudningar till kurser/event, samt möjlighet att medverka på projektresor. Läs mer på: www.fn.se/foretag

Tänk på vad du köper!

Som konsument och privatperson kan du göra skillnad genom att kolla upp det företag som står bakom den produkt eller tjänst som du köper.

Undersök om det står något om CSR/socialt ansvarstagande på företagets webbsida! Det finns flera typer av certifieringar som företag ofta visar upp på webben och som indikerar att man har en sund produktion/verksamhet som främjar både miljö, hållbarhet och medarbetaransvar i hela kedjan.

Välj också gärna varor med kvalitetsstämplar som ”ekologisk” och ”rättvisemärkt” (fair trade) då det gynnar vårt samhälles långsiktiga hållbarhet.

Foto: FN-förbundet/Carolina Given - Sjölander

**Bli medlem
i FN-förbundet!**

Ring 08-462 25 40
eller ansök på fn.se